

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างเชิงปริมาณและคุณภาพใน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ศอ.บต. จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอๆ ละ 1 คน รวมเป็น 18 คน ตลอดจนการสนทนากลุ่มผู้นำสี่เสาหลัก ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ จำนวน 6 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำสี่เสาหลัก จำนวน 1,200 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำสี่เสาหลักกับบริบทโครงการ ปัจจัยนำเข้าโครงการ กระบวนการโครงการและผลผลิตโครงการ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษากิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 5 เสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำสี่เสาหลัก ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา และปราชญ์ชาวบ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,200 คน ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้นำสี่เสาหลัก จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป

คุณลักษณะผู้นำสี่เสาหลัก	จำนวน (n=1,200)	ร้อยละ (100.0)
เพศ		
ชาย	1,045	87.1
หญิง	155	12.9
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	7	0.6
26-30 ปี	44	3.7
31-35 ปี	80	6.7
36-40 ปี	183	15.3
41-45 ปี	233	19.4
มากกว่า 45 ปี	653	54.4
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	39	3.3
ประถมศึกษาปีที่ 6	322	26.8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	165	13.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	404	33.7
อนุปริญญา	83	6.9
ปริญญาตรี	182	15.2
ปริญญาโท	3	0.3
การศึกษานอกระบบ	2	0.2

ตาราง 5(ต่อ)

คุณลักษณะผู้นำสี่เสาหลัก	จำนวน (n=1,200)	ร้อยละ (100.0)
อายุในการทำงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	53	4.4
1-2 ปี	191	15.9
3-4 ปี	373	31.1
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	583	48.6
ตำแหน่ง/หน้าที่		
ผู้ใหญ่บ้าน	294	24.5
ผู้แทนสมาชิก อบต.	288	24.0
ผู้นำศาสนา	300	25.0
ปราชญ์ชาวบ้าน	271	22.6
ประชาชนทั่วไป	47	3.9

จากตาราง 5 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 1,045 คน คิดเป็นร้อยละ 87.1 ที่เหลือเป็นเพศหญิง มีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 อยู่ในช่วงอายุ มากกว่า 45 ปี เป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน 653 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือช่วงอายุ 41-45 ปี มีจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และช่วงอายุ 36-40 ปี มีจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษาของผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 404 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมา คือระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการทำงาน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้านในจังหวัดปัตตานี มากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 583 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา คือ 3-4 ปี มีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 และมีระยะเวลาในการทำงานโครงการ 1-2 ปี มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ตามลำดับ

ส่วนตำแหน่ง หน้าที่ สูงสุดเป็นผู้นำศาสนา มีจำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมา คือ ผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และผู้แทนสมาชิก อบต. มีจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ในด้านบริบทโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ ด้านกระบวนการโครงการ และด้านผลผลิตโครงการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำสี่เสาหลัก ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1,200 คน การวิเคราะห์การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นองค์ประกอบด้านบริบทโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโครงการ ผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 สรุปผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับ หมู่บ้านจังหวัดปัตตานี

ประเด็น/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านบริบทโครงการ	3.42	0.73	ปานกลาง
2. ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ	3.91	0.64	มาก
3. ด้านกระบวนการ	3.85	0.69	มาก
รวม	3.72	0.57	มาก

จากตาราง 6 ผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เห็นได้ว่า โดยภาพรวมแล้วประเด็นทั้ง 3 ด้าน เกี่ยวกับประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี มากที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ ($\bar{X}= 3.91$) รองลงมา คือด้านกระบวนการ ($\bar{X}= 3.85$) และด้านบริบทโครงการ ($\bar{X}= 3.42$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเด็นในแต่ละด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตาราง 7-11

ตาราง 7 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับ หมู่บ้านจังหวัดปัตตานี
ด้านบริบท จำแนกตามรายชื่อ

(n=1,200)			
ด้านบริบท	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ก่อนมีโครงการ พนม.ครัวเรือนประสบปัญหาความยากจน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	3.62	0.88	มาก
2. ก่อนมีโครงการ พนม.ชุมชนมีปัญหาการว่างงานหรือทำงาน ในลักษณะที่ไม่ตรงกับความสามารถของตนเอง	3.54	0.88	มาก
3. ก่อนมีโครงการ พนม. คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพร่างกาย	3.41	0.93	ปานกลาง
4. ก่อนมีโครงการ พนม. คนในชุมชนส่วนใหญ่มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน	3.45	0.87	ปานกลาง
5. ก่อนมีโครงการ พนม.สมาชิกในครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น และมีการทะเลาะวิวาท จนนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้าง	3.08	0.89	ปานกลาง
6. ก่อนมีโครงการ พนม.ชุมชนขาดทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และขาดการบริหารจัดการที่ดี	3.34	0.98	ปานกลาง
7. ก่อนมีโครงการ พนม.การกระจายสวัสดิการและบริการของภาครัฐไม่ครอบคลุมความต้องการของประชาชน	3.46	0.95	ปานกลาง
รวม	3.42	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบท โครงการ พนม.อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่าด้านบริบทโครงการในระดับมาก 2 ลำดับแรก คือ ก่อนมีโครงการ พนม.ครัวเรือนประสบปัญหาความยากจนรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา คือ ก่อนมีโครงการ พนม.ชุมชนมีปัญหการว่างงานหรือทำงานในลักษณะที่ไม่ตรงกับความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนการประเมินโครงการ พนม.ด้านบริบทโครงการที่น้อยที่สุด คือ ก่อนมีโครงการ พนม.สมาชิกในครอบครัวขาดความรักความ อบอุ่น และมีการทะเลาะวิวาท จนนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้าง ($\bar{X} = 3.08$)

ตาราง 8 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับ หมู่บ้านจังหวัดปัตตานี
ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ จำแนกตามรายชื่อ

(n=1,200)

ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ท่านเข้าใจแผนงานและวัตถุประสงค์ของโครงการ พนม.	3.96	0.79	มาก
2. ท่านเข้าใจบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบที่มีต่อโครงการ พนม.	3.93	0.80	มาก
3. ท่านสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของโครงการ พนม.	3.94	0.83	มาก
4. โครงการ พนม.มีความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล	3.87	0.81	มาก
5. โครงการ พนม. มีความพร้อมด้านงบประมาณ	3.91	0.88	มาก
6. โครงการ พนม. มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์	3.86	0.80	มาก
7. ท่านสามารถบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ ในเวลาที่กำหนด	3.91	0.81	มาก
8. ท่านมีความสามารถในการวางแผนงาน	3.85	0.81	มาก
9. ท่านเข้าใจสาเหตุของปัญหาโครงการ	3.89	0.79	มาก
10. ท่านสามารถนำแผนงานที่กำหนดไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พนม.	3.96	0.80	มาก
11. ท่านสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ของโครงการ พนม.	3.91	0.78	มาก
รวม	3.91	0.64	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ พนม. อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่าด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ ในระดับมาก 3 ลำดับแรก คือ ผู้นำเข้าใจแผนงานและวัตถุประสงค์ของโครงการ พนม. ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ผู้นำสามารถนำแผนงานที่กำหนดไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พนม. ($\bar{X} = 3.96$) และผู้นำสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของโครงการ พนม. ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนการประเมินโครงการ พนม.ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการที่น้อยที่สุด คือ ผู้นำมีความสามารถในการวางแผนงาน ($\bar{X} = 3.85$)

ตาราง 9 ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับ หมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ด้านกระบวนการโครงการ จำแนกตามรายชื่อ

(n=1,200)

ด้านกระบวนการโครงการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ท่านสามารถนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องและทรัพยากรของโครงการพนม.ไปใช้ในการปฏิบัติ	3.89	0.78	มาก
2. ท่านเข้าใจกระบวนการบริหารโครงการ พนม.ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน	3.88	0.82	มาก
3. ท่านสามารถกำหนดกิจกรรมย่อย และตัวชี้วัดกิจกรรมของโครงการ พนม.	3.77	0.81	มาก
4. ท่านสามารถติดตาม และตรวจสอบการดำเนินโครงการ พนม.	3.91	0.82	มาก
5. ท่านมีการประยุกต์หลักการพัฒนาสู่การบริหารโครงการ พนม.	3.80	0.81	มาก
รวม	3.85	0.69	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี ด้านกระบวนการโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ด้านกระบวนการโครงการ ในระดับมาก 3 ลำดับแรก คือ ผู้นำสามารถติดตาม และตรวจสอบการดำเนินโครงการ พนม. ($\bar{X}=3.91$) รองลงมา คือ ผู้นำสามารถนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องและทรัพยากรของโครงการ พนม.ไปใช้ในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.89$) และผู้นำเข้าใจกระบวนการบริหารโครงการ พนม. ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.88$) ส่วนการประเมินโครงการ พนม. ด้านกระบวนการที่น้อยที่สุด คือ ผู้นำสามารถกำหนดกิจกรรมย่อย และตัวชี้วัดกิจกรรมของโครงการ พนม. ($\bar{X}=3.77$)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละด้านผลผลิตตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี

กิจกรรม (ผลผลิตโครงการ)	จำนวน(n=1,200)	ร้อยละ (100.0)
ด้านสุขภาพ	498	41.5
ด้านการศึกษา	456	38.0
ด้านการประกอบอาชีพ	780	65.0
ด้านรายได้	686	57.2
ด้านชีวิตครอบครัว	553	46.1
ด้านสิ่งแวดล้อม	415	34.6
ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ	296	24.7

จากตาราง 10 พบว่า ในด้านของผลผลิตโครงการ ส่วนใหญ่ประชาชนในชุมชนมีการจัดกิจกรรม มากที่สุด คือ ด้านการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมา คือการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านรายได้ คิดเป็นร้อยละ 57.2 และการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านชีวิตครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 46.1 ตามลำดับ ส่วนในด้านผลผลิตโครงการ ที่ประชาชนในชุมชนมีการจัดกิจกรรมน้อยที่สุด คือ กิจกรรมด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 24.7

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี ที่มีความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก

กิจกรรม (ผลผลิตโครงการ)	จำนวน(n=1,200)	ร้อยละ (100.0)
ด้านการประกอบอาชีพ	320	26.7
ด้านรายได้	271	22.6
ด้านสุขภาพ	188	15.7
ด้านการศึกษา	130	10.8
ด้านชีวิตครอบครัว	119	9.9
ด้านสิ่งแวดล้อม	35	2.9
ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ	38	3.2

จากตาราง 11 พบว่า ในด้านของผลผลิตโครงการ ส่วนใหญ่ประชาชนให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรม มากที่สุดในสามอันดับแรก คือ ด้านการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมา คือการดำเนินงานด้านรายได้ คิดเป็นร้อยละ 22.6 และด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ ส่วนในด้านของผลผลิตโครงการที่ประชาชนในชุมชน ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 3.2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำสี่เสาหลักกับบริบทโครงการ ปัจจัยนำเข้าโครงการ กระบวนการโครงการ และผลผลิตโครงการ

การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำสี่เสาหลักกับบริบทโครงการ ปัจจัยนำเข้าโครงการ และกระบวนการโครงการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้ค่าสถิติ t-test กับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ได้แก่ เพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -way ANOVA) กับกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม. และตำแหน่งหน้าที่หากพบความแตกต่าง จำทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้สูตรของ LSD ปราบปรามผลการวิเคราะห์ตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 12 การทดสอบค่าสถิติ t-test เปรียบเทียบเพศที่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรด้านบริบทโครงการ

(n=1,200)

ด้านบริบทโครงการ	เพศ				t-test	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
	3.44	0.72	3.22	0.75	3.61*	0.00

*P < 0.05

จากตาราง 12 พบว่าเพศของผู้นำสี่เสาหลักต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อบริบทโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรด้านบริบทโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.897	5	0.379	0.714	0.613
ภายในกลุ่ม	634.934	1194	0.532		
รวม	636.831	1199			

*p<0.05

จากตาราง 13 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรบริบทโครงการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F=0.714, df=5, P=0.613)

ตาราง 14 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการศึกษาของผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปร ด้านบริบทโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3.825	7	0.546	1.029	0.409
ภายในกลุ่ม	633.007	1192	0.531		
รวม	636.831	1199			

*p<0.05

จากตาราง 14 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรปัจจัยบริบทโครงการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F=1.029, df=7, P=0.409)

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรด้านบริบทโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	15.151	3	5.050	9.716	0.000
ภายในกลุ่ม	621.681	1196	0.520		
รวม	636.831	1199			

*p<0.05

จากตาราง พบว่า ระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรด้านบริบทโครงการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=9.716$, $df=3$, $P=0.000$) แสดงว่าต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของ LSD และผลการทดสอบเป็นรายคู่ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำสี่เสาหลักจำแนกตามตัวแปรด้านบริบทโครงการ

ระยะเวลาการทำงาน โครงการ พนม.	$\bar{X}$	น้อยกว่า 1 ปี	1-2 ปี	3-4 ปี	มากกว่า 5 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี	3.22	-	.02117	-.21868*	-.27812*
1-2 ปี	3.19		-	-.23985*	-.29929*
3-4 ปี	3.43			-	-.05944
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	3.49				-

จากตาราง 16 พบว่าผู้นำสี่เสาหลักที่มีระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม. มากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบริบทโครงการ แตกต่างจากผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี และ 3-4 ปี ส่วนผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน 3-4 ปี มีความคิดเห็นต่อบริบทโครงการ แตกต่างจากผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี และ 1-2 ปี โดยผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นต่อบริบทโครงการมากกว่าผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี 1-2 และ 3-4 ปี

ตาราง 17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของตำแหน่งหน้าที่ผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรด้านบริบทโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3.083	4	0.771	1.454	0.214
ภายในกลุ่ม	633.748	1199	0.530		
รวม	636.831	1199			

* $p<0.05$

จากตาราง 17 พบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรบริบทโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=1.454$, $df=4$, $P=0.214$)

ตาราง 18 การทดสอบค่าสถิติ t-test เปรียบเทียบเพศที่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ

(n=1,200)

ด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ	เพศ				t-test	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	3.92	0.63	3.83	0.70	1.62*	0.106

*P < 0.05

จากตาราง 18 พบว่าเพศของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่แตกต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 19 วิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	0.807	5	0.161	0.398	0.850
ภายในกลุ่ม	484.025	1194	0.405		
รวม	484.832	1199			

*p<0.05

จากตารางพบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=0.398$, $df=5$, $P=0.850$)

ตาราง 20 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการศึกษาของผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	5.641	7	0.806	2.005	0.052
ภายในกลุ่ม	479.191	1192	0.402		
รวม	484.832	1199			

*p<0.05

จากตาราง 20 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.005$, $df=7$, $P=0.052$)

ตาราง 21 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	28.358	3	9.453	24.767	0.000
ภายในกลุ่ม	456.474	1196	0.382		
รวม	484.832	1199			

*p<0.05

จากตาราง 21 พบว่า ระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=24.767$, $df=3$, $P=0.000$) แสดงว่าต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของ LSD และผลการทดสอบเป็นรายคู่ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม. ของผู้นำสี่เสาหลักจำแนกตามตัวแปรด้านปัจจัยนำเข้าโครงการ

ระยะเวลาในการทำงาน โครงการ พนม.	$\bar{X}$	น้อยกว่า 1 ปี	1-2 ปี	3-4 ปี	มากกว่า 5 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี	3.54	-	-0.09643	-0.37315*	-0.47840*
1-2 ปี	3.64		-	-0.27672*	-0.38197*
3-4 ปี	3.92			-	-0.10525*
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	4.02				-

จากตาราง 22 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่มีระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม. มากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีความความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการ แตกต่างจากผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-4 ปี ส่วนผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน 3-4 ปี มีความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการ แตกต่างจากสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี และ 1-2 ปี

โดยผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการมากกว่าผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-4 ปี

ตาราง 23 วิเคราะห์ความแปรปรวนของตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	14.043	4	3.511	8.912	0.000
ภายในกลุ่ม	470.788	1195	0.394		
รวม	484.832	1199			

*p<0.05

จากตาราง 23 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=8.912$, $df=4$, $P=0.000$) แสดงว่าต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของ LSD และผลการทดสอบเป็นรายคู่ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำสี่เสาหลักจำแนกตามตัวแปรปัจจัยนำเข้าโครงการ

ตำแหน่งหน้าที่	$\bar{X}$	ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต.	ผู้นำ ศาสนา	ปราชญ์ ชาวบ้าน	ประชาชน ทั่วไป
ผู้ใหญ่บ้าน	4.08	-	.22604*	.28391*	.20239*	.28696*
สมาชิก อบต.	3.86		-	.05788	-.02365	.06093
ผู้นำศาสนา	3.81			-	-.08153	.00305
ปราชญ์ชาวบ้าน	3.89				-	-
ประชาชนทั่วไป	3.80					-

จากตาราง 24 พบว่าตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการแตกต่างจากสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป

โดยตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยนำเข้าโครงการมากกว่าสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป

ตาราง 25 แสดงการทดสอบค่าสถิติ t-test เปรียบเทียบเพศที่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรด้าน

(n=1,200)

ด้านกระบวนการโครงการ	เพศ				t-test	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	3.87	0.68	3.73	0.75	2.33*	0.020

*P < 0.05

จากตาราง 25 พบว่าเพศของผู้นำสี่เสาหลักต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 26 วิเคราะห์ความแปรปรวนของอายุผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	0.313	5	0.063	0.130	0.986
ภายในกลุ่ม	575.044	1194	0.482		
รวม	575.357	1199			

*p<0.05

จากตาราง 26 พบว่า อายุที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรกระบวนการโครงการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F=0.130, df=5, P=0.986)

ตาราง 27 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการศึกษาผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3.174	7	0.453	0.945	0.471
ภายในกลุ่ม	572.183	1192	0.480		
รวม	575.357	1199			

*p<0.05

จากตาราง 27 พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรกระบวนการโครงการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F=0.945, df=7, P=0.471)

ตาราง 28 วิเคราะห์ความแปรปรวนของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	22.389	3	7.463	16.142	0.000
ภายในกลุ่ม	552.967	1196	.462		
รวม	575.357	1199			

*p<0.05

จากตาราง 28 พบว่า ระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรกระบวนการโครงการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=16.142$, $df=3$, $P=0.000$) แสดงว่าต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของ LSD และผลการทดสอบเป็นรายคู่ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำสี่เสาหลักจำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

ระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.	$\bar{X}$	น้อยกว่า 1 ปี	1-2 ปี	3-4 ปี	มากกว่า 5 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี	3.48	-	-0.15217	-0.37169*	-0.47204*
1-2 ปี	3.63		-	-0.21952*	-0.31987*
3-4 ปี	3.85			-	-0.10035*
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	3.95				-

จากตาราง 29 พบว่า ผู้นำสี่เสาหลักที่มีระยะเวลาในการทำงานโครงการ พนม.มากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีความความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการ แตกต่างจากผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-4 ปี ส่วนผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน 3-4 ปี มีความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการ แตกต่างจากสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี และ 1-2 ปี

โดยผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป มีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการมากกว่าผู้นำสี่เสาหลักที่มีอายุการทำงานน้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี และ 3-4 ปี

ตาราง 30 วิเคราะห์ความแปรปรวนของตำแหน่งหน้าที่ผู้นำสี่เสาหลักที่แตกต่างกันจำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ระหว่างกลุ่ม	9.564	4	2.391	5.050	0.000
ภายในกลุ่ม	656.793	1195	0.473		
รวม	575.357	1199			

* $p < 0.05$

จากตาราง 30 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อตัวแปรกระบวนการโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=5.050$, $df=4$, $P=0.000$) แสดงว่าต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของ LSD และผลการทดสอบเป็นรายคู่ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 31 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำสี่เสาหลัก จำแนกตามตัวแปรกระบวนการโครงการ

ตำแหน่งหน้าที่	$\bar{X}$	ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต.	ผู้นำ ศาสนา	ปราชญ์ ชาวบ้าน	ประชาชน ทั่วไป
ผู้ใหญ่บ้าน	3.99	-	.17374*	.21588*	.16436*	.32579*
สมาชิก อบต.	3.82		-	.04214	-.00938	.15205
ผู้นำศาสนา	3.78			-	-.05152	.10991
ปราชญ์ชาวบ้าน	3.83				-	-
ประชาชนทั่วไป	3.67					-

จากตาราง 31 พบว่าตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการแตกต่าง จากสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และ ประชาชนทั่วไป

โดยตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการโครงการมากกว่าสมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป

ตาราง 32 เพศของผู้นำสี่เสาหลักกับการจัดลำดับความสำคัญของผลผลิตโครงการจำแนกเป็นรายด้าน

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	เพศ	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านสุขภาพ	439	36.6	ชาย	84.2	82.2	78.2
			หญิง	15.8	17.8	21.8
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านการศึกษา	450	37.5	ชาย	84.7	82.5	86.2
			หญิง	15.3	17.5	13.8
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านการประกอบอาชีพ	841	70.1	ชาย	84.7	89.4	89.1
			หญิง	15.3	10.6	10.9
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านรายได้	822	68.5	ชาย	86.6	89.3	90.8
			หญิง	13.4	10.7	9.2
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านชีวิตครอบครัว	698	58.2	ชาย	90.0	86.5	84.9
			หญิง	10.0	13.5	15.1
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านสิ่งแวดล้อม	274	22.8	ชาย	85.8	91.8	80.0
			หญิง	14.2	8.2	20.0
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านบริหารจัดการของ ภาครัฐ	177	14.8	ชาย	89.9	83.3	92.1
			หญิง	10.1	16.7	7.9
รวม				100.0	100.0	100.0

จากตาราง 32 พบว่า เพศของผู้นำสี่เสาหลักให้ความสำคัญกับผลผลิตโครงการ ดังนี้ ด้านสุขภาพเพศชายให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 84.2 เพศหญิง ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 21.8

ด้านการศึกษา เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษามากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 86.2 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษามากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 17.5

ด้านการประกอบอาชีพ เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 89.4 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 15.3

ด้านรายได้ เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดในลำดับที่ 3 ร้อยละ 90.8 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 13.4

ด้านชีวิตครอบครัว ผู้เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 90.0 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุดในลำดับที่ 3 ร้อยละ 15.1

ด้านสิ่งแวดล้อม เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในลำดับที่ 2 ร้อยละ 91.8 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในลำดับที่ 3 ร้อยละ 20.0

ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ เพศชายให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการของภาครัฐมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 92.1 เพศหญิงให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการของภาครัฐอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 16.7

ตาราง 33 อายุของผู้นำสี่เสาหลักกับการจัดลำดับความสำคัญของผลผลิตโครงการจำแนกเป็นรายด้าน

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	อายุ	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านสุขภาพ	439	36.6	ต่ำกว่า 25 ปี		1.7	1.1
			26-30 ปี	6.8	4.2	4.3
			31-35 ปี	11.3	9.3	4.8
			36-40 ปี	15.0	15.3	13.3
			41-45 ปี	15.0	18.6	16.5
			มากกว่า 45 ปี	51.7	13.7	25.7
รวม				100.0	100.0	100.0

ตาราง 33 (ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	อายุ	ลำดับความสำคัญ		
				1	2	3
				(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ด้านการศึกษา	450	37.5	ต่ำกว่า 25 ปี	1.1	0.7	0.8
			26-30 ปี	4.0	7.0	4.6
			31-35 ปี	5.6	7.0	9.2
			36-40 ปี	11.3	15.4	13.8
			41-45 ปี	25.4	15.4	16.9
			มากกว่า 45 ปี	52.5	54.5	54.6
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านการประกอบอาชีพ	841	70.1	ต่ำกว่า 25 ปี	1.6	0.4	0.6
			26-30 ปี	4.0	4.0	3.1
			31-35 ปี	4.0	5.9	6.6
			36-40 ปี	12.9	17.6	15.6
			41-45 ปี	21.8	16.1	20.3
			มากกว่า 45 ปี	55.6	56.0	53.8
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านรายได้	822	68.5	ต่ำกว่า 25 ปี	-	0.8	0.4
			26-30 ปี	3.8	3.3	3.7
			31-35 ปี	4.8	5.8	5.9
			36-40 ปี	19.4	14.5	13.3
			41-45 ปี	16.7	20.0	20.3
			มากกว่า 45 ปี	55.4	55.6	56.5
รวม				100.0	100.0	100.0

ตาราง 33 (ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	อายุ	ลำดับความสำคัญ		
				1	2	3
				(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
ด้านชีวิตครอบครัว	698	58.2	ต่ำกว่า 25 ปี	0.3	-	-
			26-30 ปี	3.5	0.5	4.2
			31-35 ปี	7.8	6.2	8.4
			36-40 ปี	14.0	13.0	23.5
			41-45 ปี	20.8	22.6	12.6
			มากกว่า 45 ปี	53.6	57.7	51.3
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านสิ่งแวดล้อม	274	22.8	ต่ำกว่า 25 ปี	0.7	-	-
			26-30 ปี	3.5	2.0	5.7
			31-35 ปี	5.0	8.2	2.9
			36-40 ปี	17.7	23.5	25.7
			41-45 ปี	17.7	18.4	11.4
			มากกว่า 45 ปี	55.3	48.0	54.3
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านบริหารจัดการของ ภาครัฐ	177	14.8	ต่ำกว่า 25 ปี	-	1.7	-
			26-30 ปี	5.1	3.3	2.6
			31-35 ปี	7.6	5.0	-
			36-40 ปี	11.4	21.7	10.5
			41-45 ปี	21.5	18.3	28.9
			มากกว่า 45 ปี	54.4	50.0	57.9
รวม				100.0	100.0	100.0

จากตาราง 33 พบว่า อายุของผู้นำสืบเสาะหลักให้ความสำคัญกับผลผลิตโครงการ ดังนี้ ด้านสุขภาพ อายุต่ำกว่า 25 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 1.7 อายุ 26-30 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 6.8 อายุ 31-35 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 11.3 อายุ 36-40 ปี ให้

ละ 5.7 อายุ 31-35 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 8.2 อายุ 36-40 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 25.7 อายุ 41-45 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 18.4 และอายุมากกว่า 45 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 55.3

ด้านบริหารจัดการของภาครัฐอายุต่ำกว่า 25 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 1.7 อายุ 26-30 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 5.1 อายุ 31-35 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 7.6 อายุ 36-40 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 21.7 อายุ 41-45 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 28.9 และอายุมากกว่า 45 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 57.9

ตาราง 34 ระดับการศึกษาของผู้นำที่เสถียรหลักกับการจัดลำดับความสำคัญของผลผลิตโครงการ
จำแนกเป็นรายด้าน

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ระดับการศึกษา สูงสุด	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
			ไม่ได้เรียนหนังสือ	2.3	3.4	4.3
			ประถมศึกษาปีที่ 6	27.1	17.8	19.7
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	11.3	14.4	16.0
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	31.6	35.6	36.7
ด้านสุขภาพ	439	36.6	อนุปริญญา	9.0	7.6	7.4
			ปริญญาตรี	18.0	21.2	15.4
			ปริญญาโท			0.5
			นอกระบบ	0.8		
			รวม	100.0	100.0	100.0

ตาราง 34(ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ระดับการศึกษา สูงสุด	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านการศึกษา	450	37.5	ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.4	4.2	3.1
			ประถมศึกษาปีที่ 6	26.6	23.8	23.1
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	14.1	13.3	19.2
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	35.0	32.9	30.8
			อนุปริญญา	4.5	7.0	5.4
			ปริญญาตรี	15.8	17.5	17.7
			ปริญญาโท	0.6	0.7	0.8
			นอกระบบ		0.7	
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านการประกอบอาชีพ	841	70.1	ไม่ได้เรียนหนังสือ	1.6	3.3	2.8
			ประถมศึกษาปีที่ 6	29.4	30.4	27.2
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	15.3	12.8	11.2
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	35.1	32.6	33.1
			อนุปริญญา	9.3	7.7	7.2
			ปริญญาตรี	8.9	12.8	18.1
			ปริญญาโท	0.4	0.4	
			นอกระบบ			0.3
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านรายได้	822	68.5	ไม่ได้เรียนหนังสือ	2.7	3.0	3.3
			ประถมศึกษาปีที่ 6	25.3	27.9	26.9
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	14.5	11.5	12.9
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	36.0	31.2	39.1
			อนุปริญญา	5.4	8.2	7.0
			ปริญญาตรี	16.1	17.8	10.3
			ปริญญาโท			0.4
			นอกระบบ		0.3	
รวม				100.0	100.0	100.0

ตาราง 34(ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ระดับการศึกษา สูงสุด	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านชีวิตครอบครัว	698	58.2	ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.8	3.4	3.4
			ประถมศึกษาปีที่ 6	28.8	24.0	31.1
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	13.2	17.3	14.3
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	30.5	35.1	31.1
			อนุปริญญา	8.9	3.8	9.2
			ปริญญาตรี	14.3	16.3	10.9
			ปริญญาโท	0.3		
			นอกระบบ	0.3		
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านสิ่งแวดล้อม	274	22.8	ไม่ได้เรียนหนังสือ	5.0	2.0	2.9
			ประถมศึกษาปีที่ 6	22.7	2.5	22.9
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	12.1	16.3	25.7
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	41.1	39.8	25.7
			อนุปริญญา	5.7	4.1	8.6
			ปริญญาตรี	13.5	10.2	11.4
			ปริญญาโท		1.0	
			นอกระบบ			2.9
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านบริหารจัดการ ของภาครัฐ	177	14.8	ไม่ได้เรียนหนังสือ	1.3	10.0	5.3
			ประถมศึกษาปีที่ 6	34.2	15.0	34.2
			มัธยมศึกษาปีที่ 3	15.2	18.3	10.5
			มัธยมศึกษาปีที่ 6	30.4	35.0	34.2
			อนุปริญญา	1.3	3.3	
			ปริญญาตรี	17.7	18.3	15.8
			ปริญญาโท			
			นอกระบบ			
รวม				100.0	100.0	100.0

ตาราง35 ระยะเวลาการทำงานโครงการ พนม.ของผู้นำที่เสถียรกับการจัดลำดับความสำคัญของ
ผลผลิตโครงการ จำแนกเป็นรายด้าน

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ระยะเวลา การทำงาน	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านสุขภาพ	439	36.6	น้อยกว่า 1 ปี	3.8	3.4	6.4
			1-2 ปี	17.3	20.3	11.7
			3-4 ปี	33.1	28.8	32.4
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	45.9	47.5	49.5
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านการศึกษา	450	37.5	น้อยกว่า 1 ปี	2.8	7.7	5.4
			1-2 ปี	26.6	13.3	18.5
			3-4 ปี	29.9	33.6	27.7
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	40.7	45.5	48.5
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านการประกอบ อาชีพ	841	70.1	น้อยกว่า 1 ปี	5.6	4.8	3.4
			1-2 ปี	12.9	16.1	15.3
			3-4 ปี	33.5	31.1	31.2
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	48.0	48.0	50.0
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านรายได้	822	68.5	น้อยกว่า 1 ปี	5.4	3.6	4.8
			1-2 ปี	13.4	17.5	15.1
			3-4 ปี	32.3	31.0	28.4
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	48.9	47.9	51.7
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านชีวิต ครอบครัว	698	58.2	น้อยกว่า 1 ปี	4.9	1.0	0.8
			1-2 ปี	15.6	13.5	12.6
			3-4 ปี	29.4	31.2	48.7
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	50.1	54.3	37.8
			รวม	100.0	100.0	100.0

ตาราง 35 (ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ระยะเวลาการทำงาน	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านสิ่งแวดล้อม	274	22.8	น้อยกว่า 1 ปี	4.3	3.1	2.9
			1-2 ปี	16.3	18.4	17.1
			3-4 ปี	29.1	41.8	34.3
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	50.4	36.7	45.7
รวม				100.0	100.0	100.0
ด้านบริหารจัดการ ของภาครัฐ	177	14.8	น้อยกว่า 1 ปี	6.3	5.0	
			1-2 ปี	11.4	18.3	10.5
			3-4 ปี	31.6	26.7	39.5
			มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	50.6	50.0	50.0
รวม				100.0	100.0	100.0

จากตาราง 35 พบว่า ระยะเวลาการทำงานของผู้นำสี่เสาหลักให้ความสำคัญกับผลผลิตโครงการ ดังนี้

ด้านสุขภาพระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 6.4 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 20.3 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 33.1 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 49.5

ด้านการศึกษา ระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 7.7 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 26.6 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 33.6 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 48.5

ด้านการประกอบอาชีพ ระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 5.6 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 16.1 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้

ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 33.5 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องการประกอบอาชีพมากที่สุดในลำดับที่ 3 ร้อยละ 50.0

ด้านรายได้ ระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 5.4 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 17.5 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 32.3 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องรายได้มากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 51.7

ด้านชีวิตครอบครัว ระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 4.9 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 15.6 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 48.7 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตครอบครัวมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 54.3

ด้านสิ่งแวดล้อมระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 4.3 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 18.4 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 41.8 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 50.4

ด้านบริหารจัดการของภาครัฐระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 1 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 6.3 ระยะเวลาการทำงาน 1-2 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุดในลำดับที่ 2 ร้อยละ 18.3 ระยะเวลาการทำงาน 3-4 ปี ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุดในลำดับที่ 3 ร้อยละ 39.5 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการภาครัฐมากที่สุดในลำดับที่ 1 ร้อยละ 50.6

ตาราง 36 ตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำสี่เสาหลักกับการจัดลำดับความสำคัญของผลผลิตโครงการ
จำแนกเป็นรายด้าน

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านสุขภาพ	439	36.6	ผู้ใหญ่บ้าน	27.8	20.3	21.3
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	21.8	21.2	22.3
			ผู้นำศาสนา	21.1	28.8	23.9
			ปราชญ์ชาวบ้าน	21.1	24.6	27.7
			ประชาชนทั่วไป	8.3	5.1	4.8
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านการศึกษา	450	37.5	ผู้ใหญ่บ้าน	22.6	23.1	23.1
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	22.6	21.7	25.4
			ผู้นำศาสนา	26.6	25.9	23.8
			ปราชญ์ชาวบ้าน	24.9	23.8	23.8
			ประชาชนทั่วไป	3.4	5.6	3.8
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านการประกอบอาชีพ	841	70.1	ผู้ใหญ่บ้าน	23.8	24.9	26.9
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	24.2	24.2	24.1
			ผู้นำศาสนา	26.2	22.3	23.4
			ปราชญ์ชาวบ้าน	22.6	23.4	21.9
			ประชาชนทั่วไป	3.2	5.1	3.8
			รวม	100.0	100.0	100.0
ด้านรายได้	822	68.5	ผู้ใหญ่บ้าน	23.1	24.9	26.2
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	21.5	25.8	24.4
			ผู้นำศาสนา	26.3	24.1	22.9
			ปราชญ์ชาวบ้าน	26.3	22.2	22.5
			ประชาชนทั่วไป	2.7	3.0	4.1
			รวม	100.0	100.0	100.0

ตาราง 36(ต่อ)

ผลผลิตโครงการ	จำนวน	ร้อยละ	ตำแหน่ง	ลำดับความสำคัญ		
				1 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)
ด้านชีวิต ครอบครัว	698	58.2	ผู้ใหญ่บ้าน	26.4	22.1	18.5
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	26.1	21.2	23.5
			ผู้นำศาสนา	22.6	26.9	32.8
			ปราชญ์ชาวบ้าน	21.0	26.9	23.5
			ประชาชนทั่วไป	3.8	2.9	1.7
	รวม			100.0	100.0	100.0
ด้านสิ่งแวดล้อม	274	22.8	ผู้ใหญ่บ้าน	24.8	23.5	17.1
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	25.5	28.6	17.1
			ผู้นำศาสนา	27.0	22.4	37.1
			ปราชญ์ชาวบ้าน	18.4	23.5	17.1
			ประชาชนทั่วไป	4.3	2.0	11.4
	รวม			100.0	100.0	100.0
ด้านบริหาร จัดการของ ภาครัฐ	177	14.8	ผู้ใหญ่บ้าน	21.5	21.7	36.8
			ผู้แทนสมาชิก อบต.	22.8	21.7	21.1
			ผู้นำศาสนา	22.8	23.3	23.7
			ปราชญ์ชาวบ้าน	26.6	28.3	18.4
			ประชาชนทั่วไป	6.3	5.0	0
	รวม			100.0	100.0	100.0

จากตาราง 36 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำสี่เสาหลักให้ความสำคัญกับผลผลิตโครงการ ดังนี้

ด้านสุขภาพผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 27.8 ผู้แทนสมาชิก อบต. ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 22.3 ผู้นำศาสนาให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 28.8 ปราชญ์ชาวบ้านให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 3 ร้อยละ 27.7 และประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากที่สุดอยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 8.3

บริหารจัดการของภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 2 ร้อยละ 28.3 และประชาชนทั่วไป ให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการของภาครัฐมากที่สุด อยู่ในลำดับที่ 1 ร้อยละ 6.3

ตาราง 37 ผลการจัดลำดับคุณลักษณะทั่วไปของผู้নীเสาสีหลักกับผลผลิตของโครงการ 3 ด้าน ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้ และสุขภาพ

ข้อมูลทั่วไป	ด้านการประกอบอาชีพ		ด้านรายได้		ด้านสุขภาพ	
	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ
ตำแหน่ง						
ผู้ใหญ่บ้าน	26.9	1	26.2	3	27.8	2
ผู้แทนสมาชิก อบต.	24.2	3	25.8		22.3	
ผู้นำศาสนา	26.2	2	26.3	1	28.8	1
ปราชญ์ชาวบ้าน	23.4		26.3	1	27.7	3
ประชาชนทั่วไป	5.1		4.1		8.3	
เพศ						
ชาย	89.4	1	90.8	1	84.2	1
หญิง	15.3	2	13.4	2	21.8	2
อายุ						
ต่ำกว่า 25 ปี	1.6		0.8		1.7	
26-30 ปี	4.0		3.8		6.8	
31-35 ปี	6.6		5.9		11.3	
36-40 ปี	17.6	3	19.4	3	15.3	3
41-45 ปี	21.8	2	20.3	2	18.6	2
มากกว่า 45 ปี	56.0	1	56.5	1	60.1	1
ระดับการศึกษาสูงสุด						
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.3		3.3		4.3	
ประถมศึกษาปีที่ 6	30.4	2	27.9	2	27.1	2
มัธยมศึกษาปีที่ 3	15.3		14.5		16.0	
มัธยมศึกษาปีที่ 6	35.1	1	39.1	1	36.7	1
อนุปริญญา	9.3		8.2		9.0	
ปริญญาตรี	18.1	3	17.8	3	21.2	3

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ด้านการประกอบอาชีพ		ด้านรายได้		ด้านสุขภาพ	
	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ
ระดับการศึกษาสูงสุด						
(ต่อ)						
ปริญญาโท	0.4		0.4		0.5	
นอกระบบ	0.3		0.3		0.8	
ระยะเวลาการทำงาน						
น้อยกว่า 1 ปี	5.6		5.4		6.4	
1-2 ปี	16.1	3	17.5	3	20.3	3
3-4 ปี	33.5	2	32.3	2	33.1	2
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	50.0	1	51.7	1	49.5	1

จากตาราง 37 พบว่า คุณลักษณะทั่วไปของผู้นำสี่เสาหลักกับผลผลิตของโครงการใน 3 ด้าน มีผลดังต่อไปนี้

ด้านประกอบอาชีพ พบว่า ตำแหน่งของผู้นำสี่เสาหลักมีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 26.9 รองลงมา คือ ผู้นำศาสนา ร้อยละ 26.2 และผู้แทนสมาชิก อบต. ร้อยละ 24.2 เพศ พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 89.4 อายุ มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มากกว่า 45 ปี ร้อยละ 56.0 รองลงมา คือ 41-45 ปี ร้อยละ 21.8 และ 36-40 ปี ร้อยละ 17.6 ส่วนระดับการศึกษา มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 35.1 รองลงมา คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 30.4 และปริญญาตรี ร้อยละ 18.1 ระยะเวลาการทำงานโครงการ มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ ระยะเวลาการทำงานโครงการ 3-4 ปี ร้อยละ 33.5 และระยะเวลาการทำงานโครงการ 1-2 ปี ร้อยละ 16.1 ตามลำดับ

ด้านรายได้ พบว่า ตำแหน่งของผู้นำสี่เสาหลักมีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้นำศาสนาและปราชญ์ชาวบ้าน ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 26.3 รองลงมา คือ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 26.2 เพศ พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 90.8 อายุ มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มากกว่า 45 ปี ร้อยละ 56.5 รองลงมา คือ 41-45 ปี ร้อยละ 20.3 และ 36-40 ปี ร้อยละ 19.4 ส่วนระดับการศึกษา มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 39.1 รองลงมา คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 27.9 และปริญญาตรี ร้อยละ 17.8 ระยะเวลาการทำงานโครงการ มีค่า

ร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 51.7 รองลงมา คือ ระยะเวลาการทำงาน
โครงการ 3-4 ปี ร้อยละ 32.3 และระยะเวลาการทำงานโครงการ 1-2 ปี ร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

ด้านสุขภาพ พบว่า ตำแหน่งของผู้นำสี่เสาหลักมีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก
คือ ผู้นำศาสนา ร้อยละ 28.8 รองลงมา คือ ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 27.8 และปราชญ์ชาวบ้าน ร้อยละ 27.7
เพศ พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 84.2 อายุ มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ
มากกว่า 45 ปี ร้อยละ 60.1 รองลงมา คือ 41-45 ปี ร้อยละ 18.6 และ 36-40 ปี ร้อยละ 15.3 ส่วน
ระดับการศึกษา มีค่าร้อยละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 36.7 รองลงมา คือ
ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 27.1 และปริญญาตรี ร้อยละ 21.2 ระยะเวลาการทำงานโครงการ มีค่าร้อย
ละมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มากกว่า 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 49.5 รองลงมา คือ ระยะเวลาการทำงาน
โครงการ 3-4 ปี ร้อยละ 33.1 และระยะเวลาการทำงานโครงการ 1-2 ปี ร้อยละ 20.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษากิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร คำถามปลายเปิดของ
แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ที่มาของกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

การกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละหมู่บ้าน เป็นการพิจารณาจากความจำเป็น
ความเร่งด่วน และความต้องการที่แท้จริงของประชาชนผ่านการจัดทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ได้มา
ซึ่งกิจกรรมที่จะใช้งบประมาณโครงการ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทนี้ ดังนี้

1.1 แผนความต้องการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ระดับจังหวัด (มหภาค)
และความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแผนชุมชนหมู่บ้าน (จุลภาค) ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ซึ่ง
คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ได้ให้ความเห็นชอบ
ไว้แล้ว (กัมภีร์ 8 เล่ม)

แผนดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ที่ใช้งบประมาณ
เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีหน่วยงานเจ้าภาพดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้น การหยิบยกปัญหาและความ
ต้องการในแผนดังกล่าวมาจัดทำประชาคม ต้องคำนึงถึงศักยภาพของหมู่บ้าน และงบประมาณที่
ได้รับจากโครงการพนม. ซึ่งมีจำนวนน้อยอยู่แล้ว หากเวทีประชาคมพิจารณาเห็นว่ามีมีความจำเป็น

เร่งด่วน ที่จะต้องดำเนินการ หากไม่ดำเนินการจะเกิดความเสียหาย และกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ก็ให้ดำเนินการได้

แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณตามโครงการ พนม. ที่มีจำนวนน้อย และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ดังนั้น ไม่ควรนำงบประมาณดังกล่าวไปดำเนินการก่อสร้างอาคาร หรือก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งไม่ควรดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่ขาดผู้เชี่ยวชาญดำเนินการ และวัตถุประสงค์ที่ไม่เป็นรูปธรรม ตลอดจนการศึกษาดูงาน

1.2 แผนชุมชน/หมู่บ้านที่มีอยู่แล้ว หรือแผนอื่นที่หมู่บ้านได้จัดทำไว้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการรับรองแผนนั้น

โดยแผนดังกล่าวให้หยิบยกมาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยปัญหาและความต้องการตามแผนดังกล่าว เวทีประชาคมของหมู่บ้านพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต้องดำเนินการ หากไม่ดำเนินการจะเกิดความเสียหาย หรือเดือดร้อนต่อประชาชนในหมู่บ้าน เมื่อดำเนินการแล้วสามารถทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นก็สามารถดำเนินการได้

1.3 การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2558 – 2560 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์/แนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 ส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และสภาพพื้นที่ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่

การดำเนินงานภายใต้แนวทางนี้ เป็นการนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพ ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในหมู่บ้าน โดยส่งเสริม สนับสนุนกับกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน โดยกลุ่มนั้นสามารถทำให้สมาชิก/ประชาชนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ การสนับสนุนกลุ่มดังกล่าว ต้องเป็นกลุ่มที่จัดตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรอง มีการดำเนินกิจการที่สนับสนุนประชาชนในหมู่บ้านให้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเวทีประชาคมต้องให้ความเห็นชอบ

1.3.2 สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบอาชีพ วิสาหกิจชุมชน โรงงานขนาดเล็ก และธุรกิจอื่น ๆ รวมทั้ง การจัดตั้งสหกรณ์ดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกับหลักศาสนา

การดำเนินงานในกรณีที่ประชาชนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถเผยแพร่ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน อาทิ ปราชญ์ชาวบ้าน วิทยากร

กระบวนการฝึกอาชีพ เป็นต้นเป็นแกนหลักและได้รวมกลุ่มทำอาชีพในหมู่บ้าน หรือจัดตั้งสหกรณ์ ซึ่งดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต กับหลักศาสนา เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่

1.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการนำแนวคิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

การดำเนินงานตามแนวทางนี้ในกรณีที่หมู่บ้านมีความต้องการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงประจำหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ หรือการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยการรวมกลุ่มนี้เกิดประโยชน์ส่วนใหญ่แก่ประชาชนในหมู่บ้านสำหรับกรณีที่หมู่บ้านมีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านอยู่แล้วสามารถนำเสนอขอขยายผลการดำเนินงาน แก่เวทีประชาคม ก็สามารถดำเนินการได้เช่นกันทั้ง 2 กรณีดังกล่าวข้างต้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากเวทีประชาคม

1.4 กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และเป็นความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเวทีประชาคมหมู่บ้านพิจารณาเห็นว่าต้องให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีเร่งด่วน หรือกรณีที่เป็นนโยบายยุทธศาสตร์ที่เลขาธิการ ศอ.บต. เห็นชอบที่จะดำเนินการ ในพื้นที่หมู่บ้าน มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.4.1 การดำเนินงานกรณีเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เร่งด่วน ที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะครอบครัวผู้ด้อยโอกาส มีฐานะยากจน (รับชะกาดจากมัสยิด) ครอบครัวคนพิการมีฐานะยากจน ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ และขาดเสาหลัก (บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง) ที่จะหารายได้ดูแลครอบครัวให้สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้ (ครอบครัวยากจนขั้นวิกฤต) ครอบครัวที่อยู่ใน โครงการคลายทุกข์ที่ต้นทาง ซึ่งมีการสำรวจข้อมูลไว้แล้ว เป็นต้นผู้นำ 4 เสาหลักมีความเห็นร่วมกัน ผ่านการเสนอเวทีประชาคมพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ตามความเหมาะสม อาทิ การให้ปัจจัยการผลิต การให้เข้าไปรวมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านที่เวทีประชาคมสนับสนุนไว้แล้ว เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากงบประมาณตามโครงการวิสาหกิจประมงต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านโดยภาพรวม ดังนั้น จึงมีข้อจำกัด ห้ามให้การช่วยเหลือเป็นเงิน หรือมีการหารแบ่งเงินช่วยเหลือเด็ดขาดเพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.4.2 กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านจิตใจของประชาชน กล่าวคือ เป็นการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของประชาชนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้น ผู้นำ 4 เสาหลักมีความเห็นร่วมกันที่จะให้เสนอเวทีประชาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบที่จะดำเนินการ ก็สามารถดำเนินการได้

1.4.3 กรณีที่เป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่เลขาธิการ ศอ.บต. เห็นชอบที่จะดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้าน อาทิ การสนับสนุนกิจกรรมของชมรมกีฬาที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เป็นต้น ก็สามารถดำเนินการได้

2. ประเภทของกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ได้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ปีงบประมาณ 2558

ผลจากการทบทวนเอกสาร พบว่า กิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งแต่ละด้านมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสุขภาพ ชุมชนแต่ละชุมชน มีแผนการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ มีกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการออกกำลังกาย เช่น จัดให้มีลานกีฬา มีเครื่องออกกำลังกายไว้บริการประชาชน จัดให้มีสวนสาธารณะชุมชน ไว้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ สามารถจัดการอารมณ์ ความเครียดได้ การดูแลด้านอาหาร โภชนาการและสุขอนามัย มีวิทยากรที่มีความรู้มีทักษะเพียงพอที่จะให้ความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน และประชาชนสามารถนำความรู้จากกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง ตลอดจนส่งเสริมให้มีการลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน การลด ละ เลิก อบายมุข เช่น การพนัน เหล้า บุหรี่ เป็นต้น

2.2 ด้านการศึกษา ชุมชนมีการส่งเสริมการศึกษาของชุมชนในหลากหลายรูปแบบ โดยการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนในชุมชนสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ โดยเน้นกิจกรรม/โครงการที่สะท้อนให้คนในชุมชนเห็นว่าการศึกษาและการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชน เช่น การสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชน เป็นแหล่ง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่ง เรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบ ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านการประกอบอาชีพเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน มีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางเลือก เช่น การทำขนม การเย็บปักถักร้อย งานหัตถกรรม เป็นต้น และสภาพพื้นที่ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงาน ให้สามารถ

ใช้ทักษะความรู้ความสามารถเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ในขณะที่เดียวกันสามารถพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนและช่วยให้สมาชิกในชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการจัดสหกรณ์ ดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกับหลักศาสนา

2.4 ด้านรายได้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ให้ความรู้ในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการออม สนับสนุนการนำแนวคิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้กับครัวเรือนเมื่อทุกคนในชุมชนมีอาชีพ และมีรายได้อย่างเพียงพอสามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆดีขึ้นด้วยเช่นกัน

2.5 ด้านชีวิตครอบครัวในการจัดกิจกรรม/โครงการ เน้นเรื่องการใช้ชีวิตครอบครัวอย่างเหมาะสม มีหลักเกณฑ์การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของสังคม ซึ่งครอบครัวเป็นพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดที่คนจะต้องดำรงชีวิตอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวถือเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ดังนั้นการพัฒนาชีวิตด้านครอบครัวจึงเป็นเรื่องสำคัญหากคนในครอบครัวอยู่อย่างมีความสุข คนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี หากครอบครัวไม่มีความสุข แยกแยก ล่มสลาย ชีวิตคนก็ไม่สามารถจะอยู่ดีมีสุขไปได้ มีการดูแลและพยายามตอบสนองความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว กิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นควรเน้นการเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่ตนมีต่อครอบครัว การสร้างสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว

2.6 ด้านสิ่งแวดล้อมการจัดกิจกรรม/โครงการ ที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนให้มีความน่าอยู่ น่าอาศัย โดยครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอกชุมชน เช่น การมีสาธารณูปโภคที่ดี ครัวเรือนในชุมชนควรมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ควรจัดให้มีโครงการสำรวจที่ดินที่อยู่อาศัย เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์การครอบครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโครงการน้ำประปาชุมชน เพื่อให้มีน้ำกินน้ำใช้อย่างเพียงพอ ตลอดจนคำนึงถึง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรเน้นกิจกรรม/โครงการ ที่ฝึกทักษะการป้องกันตัวจากภัยใกล้ตัว อย่างเช่น เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.7 ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการของภาครัฐ เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบ

การทำงานของภาครัฐ ทำให้คนในชุมชนได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ชุมชนจะต้องจัดกิจกรรม/โครงการที่เป็นการสนับสนุนให้คนในชุมชนมีสิทธิและเสรีภาพในการ ได้รับความคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐกับประชาชน โครงการดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือช่วยยกระดับความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนได้

3. ลักษณะการขับเคลื่อนกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ พบว่า โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีลักษณะการขับเคลื่อนโครงการใน 4 ระดับ ประกอบด้วย ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ซึ่งแต่ละระดับมีลักษณะการบริหาร โครงการดังต่อไปนี้

3.1 ระดับหมู่บ้าน เป็นส่วนที่มีความสำคัญสูงสุด เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน โดยนำแผนความต้องการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ระดับจังหวัด และความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแผนชุมชนหมู่บ้าน (กัมภีร์ 8 เล่ม) ตลอดจนนำแผนชุมชนที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรมขอใช้งบประมาณจากโครงการ พนม. ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามกรอบทางเลือกที่ ศอ.บต. กำหนดไว้ ซึ่งจะมีผู้นำสี่เสาหลัก ประกอบด้วย 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้แทนสมาชิก อบต. 3) ผู้นำศาสนา และ 4) ประชาชนชาวบ้าน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน สอดคล้องกับคำกล่าวต่อไปนี้

“...การทำงานโครงการ พนม. ระดับหมู่บ้าน เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนโครงการ เพราะชาวบ้านจะรู้ว่าปัญหาคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างไร และต้องการแก้ปัญหาจุดไหน เขาก็มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนที่จะทำกิจกรรม โครงการ โดยใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการแสดงความคิดเห็น...”

(เจ้าหน้าที่ ศอ.บต., สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2559)

3.2 ระดับตำบล มีการขับเคลื่อนโดยทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล มีการคัดเลือกแต่งตั้งจากนายอำเภอ ซึ่งพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการที่มีภารกิจในพื้นที่หมู่บ้าน/ตำบล มีหลักเกณฑ์การพิจารณาเจ้าหน้าที่จากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลัก ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และให้การช่วยเหลือให้สามารถดำเนินโครงการเป็นไปตามระเบียบ ขั้นตอนที่กำหนดสอดคล้องกับคำกล่าวต่อไปนี้

“...ระดับตำบลจะมีทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลที่ทางอำเภอได้แต่งตั้งเอาไว้ ระดับตำบลจะเป็นตัวกลางคอยประสานชุมชนกับส่วนราชการ จะรับนโยบายมา แล้วนำไปชี้แจง ทำความเข้าใจกับชาวบ้าน โดยทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำสี่เสาหลัก จะคอยอำนวยความสะดวกให้การช่วยเหลือในการจัดทำโครงการ พนม. แล้วรายงานผลไปยังอำเภอ...”

(เจ้าหน้าที่ ตำบล, สัมภาษณ์ 8 เมษายน 2559)

3.3 ระดับอำเภอ ที่ทำการอำเภอเป็นหน่วยรับผิดชอบโครงการ พนม. ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลของอำเภอ ติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เข้าร่วมในการประชุมของแต่ละหมู่บ้าน/ตำบล และเป็นศูนย์เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามผลความก้าวหน้า เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ปรับปรุงคำสั่งแต่งตั้งทีมพนม. ระดับตำบลให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ สอ.บต. กำหนด ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติโครงการ/กิจกรรมในระดับอำเภอ เพื่อ ในการพิจารณา กลั่นกรอง อนุมัติโครงการ ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ ตามที่ สอ.บต. กำหนดและทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนประสานงานกับจังหวัดและ สอ.บต. สอดคล้องกับคำกล่าวต่อไปนี้

“...อำเภอ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการพนม.เป็นหลัก โดยจะมีศูนย์ปฏิบัติการโครงการ พนม. เป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โครงการพนม. ในแต่ละตำบล เพื่อสามารถประมวลผลข้อมูลรายงานไปยัง สอ.บต...”

(เจ้าหน้าที่อำเภอ, สัมภาษณ์ 10 เมษายน 2559)

“...หน้าที่สำคัญอีกอย่างของอำเภอ คือ การสนับสนุนการทำงานของทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินกิจกรรมโครงการในแต่ละระยะแล้วตรวจสอบว่าเป็นไปตามแบบที่ สอ.บต. ได้กำหนดไว้หรือเปล่า รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานกับจังหวัดและ สอ.บต. โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ...”

(เจ้าหน้าที่อำเภอ, สัมภาษณ์ 16 เมษายน 2559)

3.4 ระดับจังหวัด ที่ทำการปกครองเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ พนม. โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศติดตามผลความก้าวหน้า รวมทั้งเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลผลการกำกับติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค รายงานผลต่อ สอ.บต. ตลอดจน

กำกับดูแล สนับสนุนการขับเคลื่อนระดับอำเภอให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับคำกล่าวต่อไปนี้

“...ระดับจังหวัดมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรม โครงการ พนม. ในภาพรวมทั้งจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ออกคำสั่งคณะทำงานติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการ จะมีการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานกับเจ้าหน้าที่ สอ.บต. ซึ่งท่านผู้ว่าจะมีการมอบหมายท่านรองผู้ว่าท่านใดท่านหนึ่งในการดูแลรับผิดชอบ โครงการ พนม. เป็นหลัก...”

(เจ้าหน้าที่จังหวัด, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2559)

จากการศึกษา พบว่าลักษณะการขับเคลื่อน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทั้ง 4 ระดับ จำเป็นต้องดึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมาใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิด การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม อีกทั้งระดับหมู่บ้านเป็นหัวใจหลักที่จะทำให้กิจกรรมโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ เพราะเป็นส่วนที่เข้าใจสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมากที่สุด ตลอดจนเป็นส่วนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นโครงการ จนสิ้นสุดโครงการ ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมโครงการ

ลักษณะการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ทั้ง 4 ระดับ ต้องผ่านกระบวนการโครงการอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมความพร้อมแก่เจ้าหน้าที่ ทั้งในด้านความรู้ทักษะในการบริหารโครงการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ามีประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การวางแผน 2) การกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงาน 3) การควบคุมและติดตามประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวางแผน โดยภาพรวมผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ สอ.บต. เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ มีความคิดเห็นดังต่อไปนี้

“...สอ.บต. ได้กำหนดกรอบหรือทิศทางการทำงานโครงการ ไว้ อย่างเป็นระบบ มีการเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร หัวใจสำคัญที่สุดของการวางแผน คือ การคำนึงถึงการประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น...”

(เจ้าหน้าที่ สอ.บต., สัมภาษณ์ 3 เมษายน 2559)

“...โครงการพนม. มีแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ (ROAD MAP) หรือที่เรียกอีกอย่างว่า ปฏิทินดำเนินงาน ซึ่งจะแบ่งการดำเนินงานออกเป็นแต่ละขั้นตอน ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน อีกทั้งตัวผู้บริหารเองจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษารายละเอียดแต่ละขั้นตอนของโครงการ สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน...”

(ผู้บริหาร ศอ.บต., สัมภาษณ์ 18 เมษายน 2559)

“... มีการประชุมวางแผนการดำเนินของชุดปฏิบัติการตำบลของแต่ละตำบล หรือทีมพนมตำบล โดยได้มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามกรอบ และแนวทางที่กำหนด และเน้นย้ำให้แต่ละโครงการต้องมาจากประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน และผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ทุกโครงการ...”

(เจ้าหน้าที่อำเภอ, สัมภาษณ์ 12 เมษายน 2559)

“...ในระดับจังหวัดมีการกำหนดแผนงานโครงการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการระดับจังหวัดขึ้น และแต่งตั้งทีมวิทยากรครู ก. ระดับจังหวัดทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือติดตามให้ข้อเสนอแนะแก่ทีมวิทยากรครู ข. ระดับอำเภอหรือทีมชุดปฏิบัติการตำบล อีกทั้งมีการกำหนดแผนในการติดตามโดยลงพื้นที่ทั้ง 12 อำเภอ อำเภอละ 1 คน ตลอดระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่งเดือนมีนาคม – พฤษภาคม และจะดำเนินการคัดเลือกโครงการดีเด่น (Best Practice) ในระดับอำเภอและจังหวัด...”

(เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด, สัมภาษณ์ 18 เมษายน 2559)

“...อำเภอมีการวางแผนการดำเนินงานพร้อมมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบแก่ทีม พนม. ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ในระดับพื้นที่ (ตำบล) แผนการปฏิปัติการนั้นได้ทำเป็นเอกสารชัดเจน เช่น การจัดทำเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านของแต่ละพื้นที่ ก็ต้องระบุให้ชัดเจนละเอียดว่าเมื่อใด สถานที่ใดจำเป็นขนาดไหน พร้อมเสนอให้ผู้บังคับบัญชาได้รับทราบ และที่สำคัญต้องมีการบูรณาการกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกิจกรรมในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน จะต้องดำเนินการร่วมกันทุกหน่วยงาน ไม่จัดให้มีการประชาคมซ้ำซ้อน เพื่อไม่เป็นการรบกวนพี่น้องประชาชนหลายครั้งหลายหน...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 26 เมษายน 2559)

จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า การวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการวางแผนเป็นกรอบโดยรวมของการบริหารตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุด ผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญในการใช้ความคิด การตัดสินใจ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อทำการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ นำกลยุทธ์ต่างๆ เข้ามาใช้ในการวางแผน ในทุกระดับของการขับเคลื่อนโครงการ ทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ตลอดจนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อ ก่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่

2) การกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงาน

การนำแผนงาน โครงการที่วางไว้ ไปทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในส่วนระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจต่อแผนงาน โครงการเป็นอย่างดี จึงจะสามารถนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้มีการกำหนดตัวชี้วัดกิจกรรม โครงการไว้ เพื่อเป็นการประเมินถึงผลของการนำแผนสู่การปฏิบัติว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับคำกล่าวดังต่อไปนี้

“...มีการกำหนดตัวชี้วัดใน 2 ลักษณะ คือ การโอนเงินให้หมู่บ้านมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และการจัดทำประชาคมของหมู่บ้านทุกแห่งมีประชาชนเข้าร่วมการจัดทำประชาคมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ในการดำเนินงานดังกล่าว...”

(เจ้าหน้าที่ สอ.บต., สัมภาษณ์ 6 เมษายน 2559)

“...จะต้องดำเนินการตามตัวชี้วัดตามแผนงานหลักของ สอ.บต. และตัวชี้วัดระดับหน่วยงานมุ่งเน้นตำบล/หมู่บ้าน/ครอบครัว ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตรงตามความต้องการ ภายใต้เงื่อนไขการจัดทำโครงการ ตลอดจนการดำเนินการ โครงการในระดับพื้นที่ที่ต้องสอดคล้องกับการดำเนินงานภาพรวมของอำเภอ...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 21 เมษายน 2559)

“...เป้าหมายตัวชี้วัดในการดำเนินกิจกรรม คือ ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตยเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของหมู่บ้านตนเองและร่วมกันสร้างสรรค์หมู่บ้านของตนเองให้เกิดความสุขร่วมกัน...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 24 เมษายน 2559)

“... ตัวชี้วัดด้านประชาชนมีส่วนร่วมโดยต้องมีการเข้าร่วมในเวที
 ประชามระดับหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 เป็นการประชามแบบยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง
 เจ้าหน้าที่หรือทีมพนม. ระดับตำบลเป็นเพียงผู้อำนวยการให้การประชามเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 เท่านั้น โดยหลังจากชี้แจงแนวทางกระบวนการขั้นตอนเสร็จสิ้นแล้วก็ให้ประชาชนเป็นผู้เสนอกิจกรรม
 เพื่อขอมติ อีกทั้งกิจกรรม/โครงการที่ได้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์ที่ สอ.บต.
 ได้กำหนดในเอกสารคู่มือ ทั้งนี้จะต้องมีความชัดเจนของกิจกรรมที่สนับสนุนครอบครัวคุณธรรม...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 22 เมษายน 2559)

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับ
 หมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีการกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานหรือผลลัพธ์ จากการดำเนินการกิจกรรม
 ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายมีส่วนร่วมในการเสนอ
 โครงการ/กิจกรรมผ่านเวทีประชามหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือน และหมู่บ้าน ได้รับ
 การสนับสนุนงบประมาณไปดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือนร้อน หรือความจำเป็นเร่งด่วน
 ของหมู่บ้าน ที่ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ของหมู่บ้าน
 มากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือน เป็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ

3) การควบคุมและประเมินผลโครงการ

โครงการ พนม. มีระบบการควบคุมและประเมินผลโครงการ ที่อยู่ใน
 แผนงานโครงการ ซึ่งมีการติดตามประเมินผลโครงการ ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
 แต่ในทางปฏิบัติการประเมินภาพรวมของโครงการทั้งระบบยังขาดการประเมินผลที่ชัดเจน และต่อเนื่อง
 ด้วยข้อจำกัดบางอย่าง ทั้งนี้พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ
 สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ
 และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวดังต่อไปนี้

“...มีการวิเคราะห์ผลการรายงานของหมู่บ้านต่างๆ ว่า เป็นไปตามแผนงาน/
 เป้าหมายหรือไม่มีการออกตรวจเยี่ยมติดตามนิเทศการดำเนินงานในพื้นที่ต่างๆ ใน 37 อำเภอ มีการ
 คัดเลือกและพัฒนากิจกรรมที่มีความโดดเด่นและใช้เป็นต้นแบบในการขยายผล ตลอดจนการ
 ตรวจสอบ สอบสวนข้อเท็จจริงในพื้นที่มีปัญหาข้อร้องเรียน เพื่อเสนอผลให้ทราบและแก้ไขปัญหา
 ทั้งนี้ยังขาดการประเมิน ผลในภาพรวมของโครงการที่สามารถระบุได้ว่าแต่ละขั้นตอนมี
 ข้อบกพร่องหรือส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไร...”

(เจ้าหน้าที่ สอ.บต., สัมภาษณ์ 7 เมษายน 2559)

“...ลงพื้นที่ตรวจติดตามทุกอำเภอ รายงานข้อมูลการเบิกจ่าย การดำเนินงาน เป็นเอกสารรายอำเภอสรุปผลการดำเนิน ขั้นตอนการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดปัตตานี 101 MHz ผ่านทางรายการ “ปกครองชนรู้”... ”
(เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด, สัมภาษณ์ 18 เมษายน 2559)

“...อำเภอจัดให้มีการควบคุม/ติดตาม กระบวนการขั้นตอน โครงการ พนมปี 2559 อย่างใกล้ชิด รัดกุม โดยกำหนดให้มีการประชุมหารือทุกวันอังคารของสัปดาห์ เวลา 07.30 น. โดยมีเนื้อหาให้หัวหน้าทีมแต่ละตำบลได้รายงานผลการดำเนินงานในสัปดาห์ที่ผ่านมา รวมถึง จัดให้มีการสะท้อนปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรดำเนินงาน เพื่อเป็นกรณีศึกษา และร่วม กันแก้ปัญหา โดยพื้นที่อื่นอาจจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 21 เมษายน 2559)

“... มีการติดตามและเข้าร่วมในการประชุม กรรมการ และการประชุม สภาสันติสุข โดยมอบหมายปลัดอำเภอหัวหน้าประจำตำบล เข้าร่วมพร้อมรายงานผลให้อาเภอทราบ...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 24 เมษายน 2559)

“...มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผล โครงการ โดยมีหัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน และหน่วยงานด้านความมั่นคงเข้าร่วม ในคณะกรรมการด้วย แต่ปัญหาก็คือขาดความต่อเนื่องของการติดตาม เนื่องจากข้อจำกัดบางประการ เช่น เหตุการณ์ไม่ค่อยดี พื้นที่อยู่ห่างไกล หรือเป็นเพราะติดภารกิจงานประจำ...”

(เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, สัมภาษณ์ 19 เมษายน 2559)

“...ตอนเริ่มต้นโครงการพนม. ในปีแรกๆ รู้สึกเหมือนจะมีการให้ มอ. ประเมินผลโครงการ พนม. ด้วย แต่ระยะหลังของโครงการมีการประเมินในส่วนของโครงการแต่ ละกิจกรรมผ่านคณะกรรมการและประเมินผลโครงการ แต่ในภาพรวมของโครงการ พนม. ทั้งการบริหาร จัดการ ผลผลิตของโครงการในภาพใหญ่ ยังขาดการประเมินอยู่ ด้วยข้อจำกัดบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้...”

(เจ้าหน้าที่ศอ.บต., สัมภาษณ์ 23 เมษายน 2559)

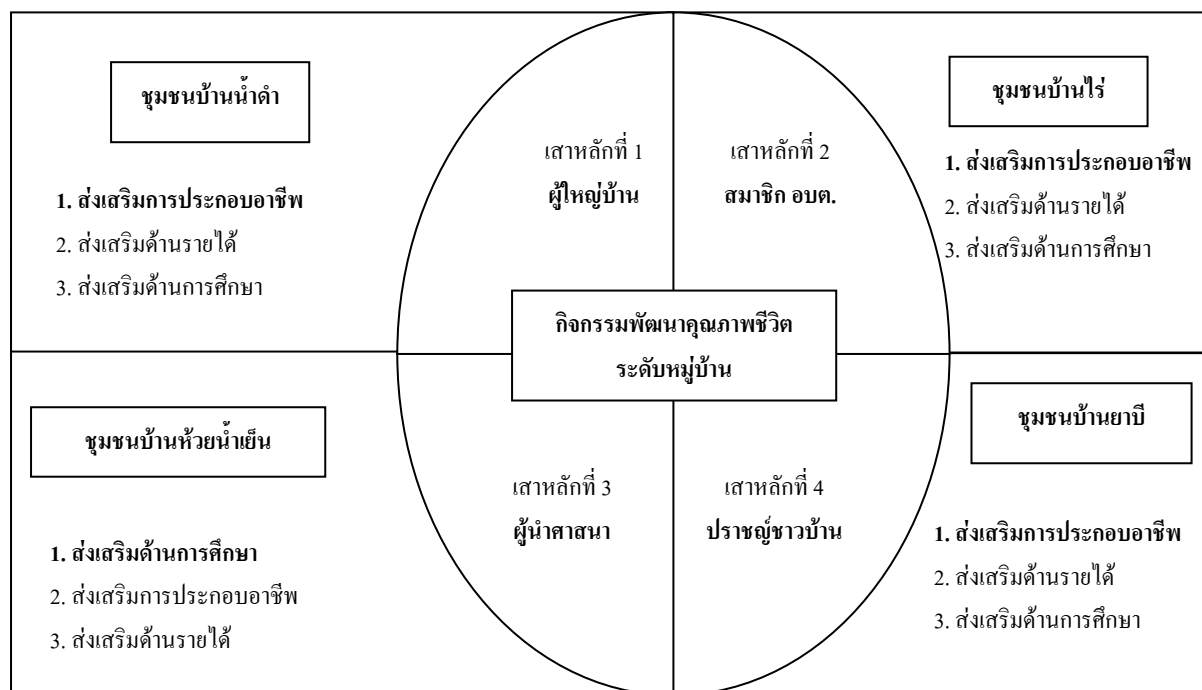
ผลการสัมภาษณ์ พบว่า โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีการติดตามประเมินในส่วนของกิจกรรมในแต่ละหมู่บ้านผ่านคณะทำงานติดตามประเมินผลโครงการ แต่ภาพรวมของโครงการใหญ่ ยังขาดการประเมินอย่างเป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง ด้วยข้อจำกัดบางประการ

กล่าวโดยสรุป โครงการ พนม. มีกระบวนการบริหารโครงการ โดยมีกลไกการขับเคลื่อนโครงการที่สำคัญใน 4 ระดับ ประกอบด้วย ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ซึ่งแต่ละระดับจะมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้โครงการ พนม. ยังมีการบริหารโครงการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ประกอบไปด้วย การวางแผนโครงการ การกำหนดตัวชี้วัด การดำเนินงาน และการควบคุมติดตามประเมินผลโครงการ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

ตอนที่ 5 เสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี

การนำเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมตาม ซึ่งผู้นำ 4 เสาหลัก และชาวบ้านผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ ได้นำเสนอแนวทางผ่านการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาประมวลวิเคราะห์ ตลอดจนข้อเสนอแนะมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมตามโครงการคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานีสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

5.1 กิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการและสามารถแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้าน

ภาพ 6 กิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการและสามารถแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้าน

แหล่งที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย

กิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการและสามารถแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้าน ในภาพประกอบที่ 6 ประกอบด้วยรายละเอียดในประเด็นต่างๆ ดังนี้

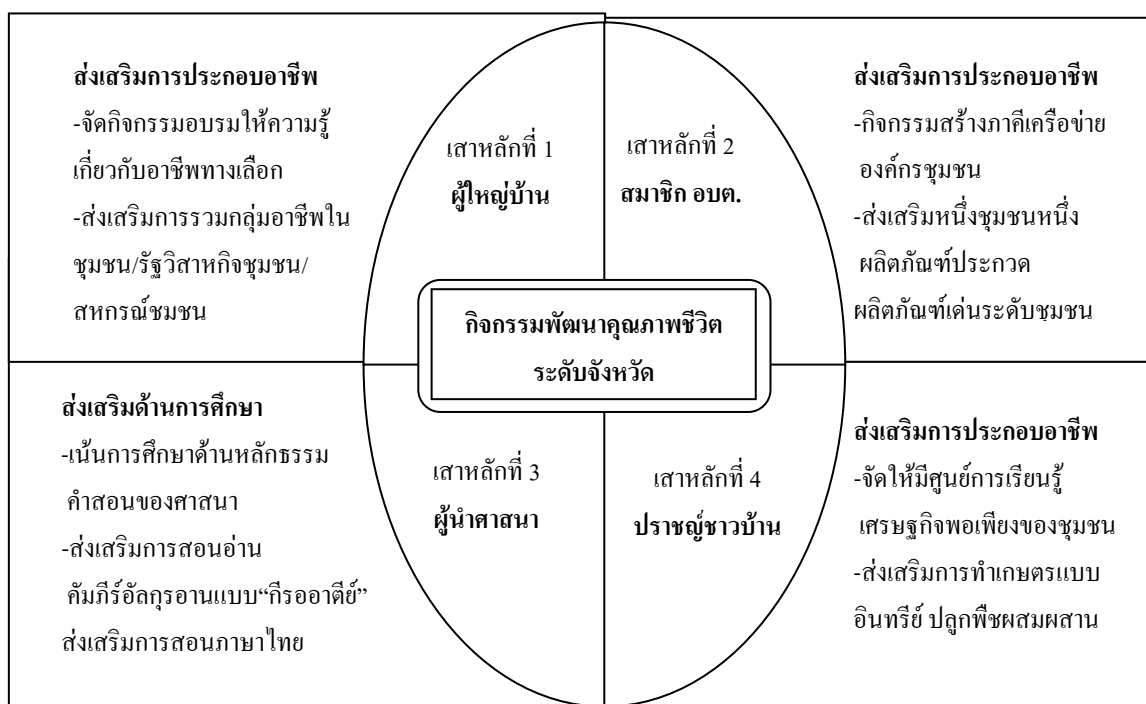
เสาหลักที่ 1 ผู้ใหญ่บ้าน จากชุมชนบ้านน้ำคำ ในภาพรวมชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพเป็นหลัก ด้วยเหตุผลที่สำคัญหลายประการ เช่น คนในชุมชนมีอาชีพที่ยังไม่มั่นคงแน่นอน ขาดการรวมกลุ่มอาชีพ ขาดการสนับสนุนการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพ ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการศึกษา ของบุตร ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตครอบครัว เป็นต้น เมื่อมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน ชุมชนจึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพเป็นหลัก รองลงมาเป็นการส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมอาชีพ ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน

เสาหลักที่ 2 สมาชิก อบต. จากชุมชนบ้านไร่ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพเป็นหลัก เนื่องจากอาชีพเป็นที่มาของรายได้ และรายได้เป็นส่วนสำคัญในการหาเลี้ยงชีพ หากคนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ก็ย่อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งในทางกลับกัน หากคนในชุมชนมัวแต่หมกมุ่นกับการทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมก็จะน้อยลง ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของชุมชนน้อยลง เพราะต้องใช้เวลาทั้งหมดกับการทำงานหาเลี้ยงสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งอาจจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

เสาหลักที่ 3 ผู้นำศาสนา จากชุมชนห้วยน้ำเย็น ในภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา เพราะการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนในชุมชนสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ โดยเน้นกิจกรรม/โครงการที่สะท้อนให้คนในชุมชนเห็นว่าการศึกษาและการเรียนรู้นั้นไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงภายในห้องเรียนเท่านั้นแต่สามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนได้ โดยเฉพาะการศึกษาทางด้านศาสนาของคนในชุมชน ศาสนาสอนให้คนรู้จักการใช้ชีวิตที่ครอบคลุมในทุกมิติทุกด้านหากคนในชุมชนเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนา ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมก็จะลดน้อยลงซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เสาหลักที่ 4 ปราชญ์ชาวบ้าน จากชุมชนบ้านยาบี การส่งเสริมการประกอบอาชีพ เป็นกิจกรรมที่คนในชุมชนให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการส่งเสริมกิจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างอาชีพเสริม เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน เพราะเมื่อคนในชุมชนมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอ สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัญหาการลักเล็ก ขโมยน้อยก็จะไม่เกิดขึ้น ประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วยเช่นกัน

5.2 กิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน ในจังหวัดปัตตานี

ภาพ 7 กิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับจังหวัดปัตตานี
แหล่งที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย

เสาหลักที่ 1 ผู้ใหญ่บ้าน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน มีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางเลือก เช่น การทำขนมไทยการทำขนมเบอเกอรี การเย็บปักถักร้อย งานหัตถกรรม เน้นกิจกรรมที่ให้กลุ่มเป้าหมายได้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะในเรื่องการประกอบอาชีพ สามารถใช้ทักษะความรู้ความสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัว ตลอดจนพัฒนาต่อยอดกิจกรรม ในลักษณะการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือในรูปแบบสหกรณ์ชุมชน ที่ดำเนินงานบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

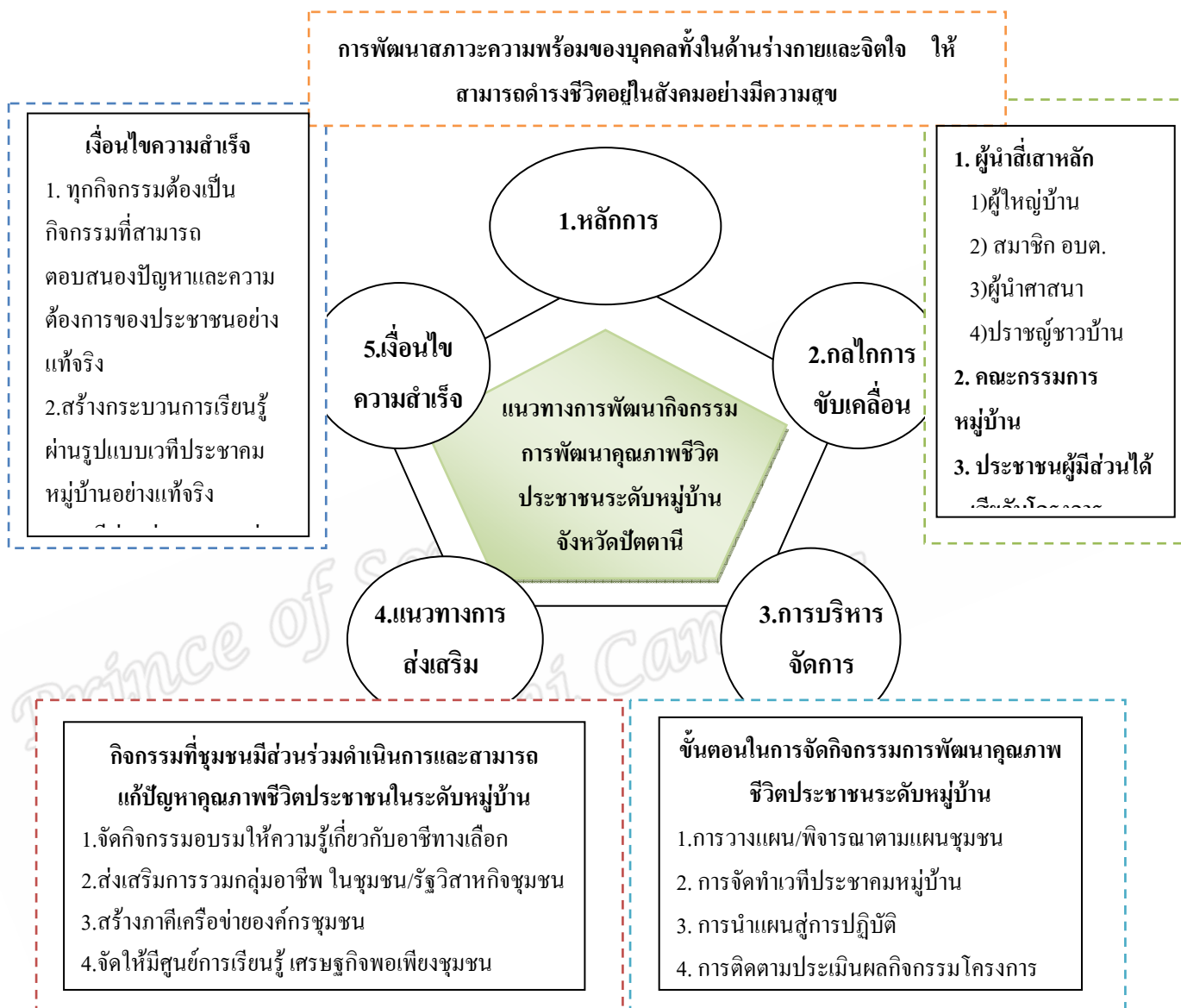
เสาหลักที่ 2 สมาชิก อบต. กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องทำงานร่วมกันในรูปแบบภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดเครือข่ายชุมชนที่สามารถประสานขอความร่วมมือ โดยเฉพาะระหว่างชุมชนกับชุมชน

ระหว่างชุมชนกับภาครัฐ หรือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชน เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และทำให้ชุมชนมีพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น

เสาหลักที่ 3 ผู้นำศาสนากิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน
จังหวัดปัตตานี ด้านการศึกษาควรเน้นการศึกษาด้านหลักธรรม คำสอนของศาสนาเพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกช่วงวัย ส่งเสริมการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กในชุมชน และประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานราชการ ตลอดจนส่งเสริมการสอนอ่าน คัมภีร์อัลกุรอานแบบ “กีรออาดีย์” เป็นการสอนในรูปแบบใหม่ ที่เน้นการอ่านออก เขียนได้ของผู้เรียนในระยะสั้น ทำให้เยาวชนหันมาสนใจการเรียนศาสนามากยิ่งขึ้น เมื่อคนในชุมชนมีการศึกษาที่ดี ก็สามารถนำความรู้ที่มีไปปรับใช้ในด้านอื่นได้อย่างมีคุณค่า

เสาหลักที่ 4 ประชาชนชาวบ้าน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เพื่อส่งเสริมการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการออม สนับสนุนการนำแนวคิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต เมื่อทุกคนในชุมชนมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอสามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วยเช่นกัน

5.3 แนวทางการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี

ภาพ 8 แนวทางการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี ที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานีประกอบด้วย สาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดปัตตานี เป็นการพัฒนาสภาวะความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตตามความเป็นจริงที่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานที่พิจารณาตามความเหมาะสมของช่วงเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

2. กลไกการขับเคลื่อน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี มีกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้นำสี่เสาหลัก ประกอบด้วย เสาหลักที่ 1 ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำท้องถิ่นที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจในการบริหารชุมชน เสาหลักที่ 2 สมาชิก อบต. เป็นตัวแทนของผู้นำท้องถิ่น เสาหลักที่ 3 ผู้นำศาสนา เป็นตัวแทนทางด้านจิตวิญญาณ เชื่อมโยงศาสนากับการพัฒนาชุมชน และเสาหลักที่ 4 ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งสี่เสาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 คณะกรรมการหมู่บ้าน มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งเป็นคณะทำงานหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินการในหมู่บ้านร่วมกับ องค์กรอื่นๆ ทุกภาคส่วน ซึ่งการทำจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อคัดเลือกกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นฉันทามติของชุมชนจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาหมู่บ้านที่คณะกรรมการหมู่บ้านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้จัดทำไว้

2.3 ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ ในการจัดทำกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน มีหลักเกณฑ์ให้ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายจะต้องมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือน

2.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชนให้มีความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการ โครงการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยระดับตำบล จะมีทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ผ่านการแต่งตั้งจากนายอำเภอ โดยจะพิจารณาข้าราชการที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ ระดับอำเภอและจังหวัด จะมีทีมสนับสนุนการปฏิบัติงานของทีมตำบลและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานมายัง ศอ.บต.

3. การบริหารจัดการขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านสามารถสรุปกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

3.1 การวางแผนส่วนของการวางแผนพัฒนา จะเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาตามแผนชุมชนที่มีอยู่เป็นหลัก ตลอดจนการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.1.1 รูปแบบการจัดทำแผนจะต้องมาจากระดับล่างไปสู่ระดับบน เริ่มต้นจากครอบครัว ชุมชน สังคม โดยยึดหลักความเท่าเทียมกันทางศาสนา ไม่มุ่งเน้นศาสนาใดมากเกินไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมมือเป็นเจ้าของกิจกรรม โครงการอย่างแท้จริง และอาจเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาเป็นวิทยากรในการวางแผน

3.1.2 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการให้ประชาชนรับทราบเรื่องการวางแผนของแต่ละโครงการ ให้อย่างเปิดเผย เพราะต้องการให้การพัฒนาเข้าถึงประชาชนทุกคน ช่วยแก้ไขปัญหาการรับรู้ข่าวสารของประชาชนที่ไม่ทั่วถึง และแก้ปัญหาคือการรวมกิจกรรมกลุ่มเครือข่าย หรือเฉพาะบุคคลใกล้ชิดกับสี่เสาหลัก

3.2 การจัดเวทีประชาคม ในรูปแบบประชาคมหมู่บ้าน เพื่อพิจารณาคัดเลือกกิจกรรม/โครงการที่ตรงตามกรอบทางเลือกที่ ศอ.บต. กำหนด ซึ่งต้องมีผู้แทนของแต่ละครัวเรือนๆ ละอย่างน้อย 1 คน เข้าร่วมในเวทีประชาคม ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยผู้เข้าร่วมต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือน ร่วมกันกำหนดกิจกรรม/โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.2.1 รูปแบบการทำประชาคมเป็นการแสดงความคิดเห็น แบบประชาธิปไตย ชาวบ้านจะใช้กระบวนการนี้พูดคุย ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดกิจกรรม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะขับเคลื่อนในชุมชน การจัดเวทีประชาคมจะต้องไม่มีการกำหนดธง หรือคำตอบของโครงการหรือกิจกรรมไว้ล่วงหน้า หรือเป็นการจัดฉากเพื่อกำหนดโครงการตามความต้องการของกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม จะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภาพ ปราศจากการครอบงำทางความคิดจากบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตน

3.2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้การทำประชาคมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้เสียงตามสายในหมู่บ้าน สถานที่ที่ใช้ในการจัดเวทีประชาคมส่วนใหญ่ได้แก่ มัสยิด วัด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

3.3 การนำแผนสู่การปฏิบัติ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยร่วมมือด้านแรงงาน การบริหารและการประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เป็นส่วนที่มีความสำคัญ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.3.1 ควรให้ประชาชนทุกคนได้รับความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงกิจกรรมโครงการ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาส ผู้มีฐานะยากจน โดยไม่เน้นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการด้วยความพร้อม และความสมัครใจ

3.4 การติดตามประเมินผลกิจกรรมโครงการ แต่ละกิจกรรมที่ดำเนินการจะมีการติดตามประเมินผลโครงการ ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อรายงานผลการดำเนินการกิจกรรมโครงการมายังศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

กระบวนการติดตามควรมีการประชุมคณะทำงานของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจเยี่ยม อย่างน้อย 2-3 ครั้งต่อเดือน ผู้นำเสนอให้มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเข้ามาตรวจสอบและติดตามผลโครงการเพื่อติดตามความคุ้มค่าของโครงการอย่างแท้จริงและเสนอให้เน้นการประเมินติดตามผลลัพธ์ของโครงการ (outcome) มากกว่าผลผลิต (output)

4. แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมหลักที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

กิจกรรมที่ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการและสามารถแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้านเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จัดตั้งรัฐวิสาหกิจชุมชน เพื่อรวมกลุ่มผลิตสินค้า และหาตลาดสินค้าเพื่อส่งไปจำหน่าย มีการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถสร้างงานสร้างอาชีพ ด้วยตนเอง โดยมีกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้

4.1 จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางเลือก

ด้านการประกอบอาชีพควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน มีการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางเลือก เช่น การทำขนมไทย ขนมเบเกอรี่ งานเย็บปักถักร้อย งานหัตถกรรม เป็นต้น โดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ บริบทชุมชน ตลอดจนศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความเหมาะสม สามารถพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่เป็นการเพิ่มมูลค่าการผลิต สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น และยังช่วยให้สมาชิกในชุมชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4.2 ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน

กิจกรรมสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน รวมทั้งการจัดสหกรณ์ ดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกับหลักศาสนา บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนเมื่อคนในชุมชนมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วยเช่นกัน

4.3 สร้างภาคีเครือข่ายองค์กรชุมชน

การส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องทำงานร่วมกันในรูปแบบภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดเครือข่ายชุมชนที่สามารถประสานขอความร่วมมือ โดยเฉพาะระหว่างชุมชนกับชุมชน ระหว่างชุมชนกับภาครัฐ หรือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชน เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และทำให้ชุมชนมีพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น สามารถขยายผลในวงกว้าง ส่งเสริมการจัดกิจกรรม ร่วมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการทั้งผลผลิต โครงการ และงบประมาณเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

4.4 จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนการจัดกิจกรรม โครงการที่สะท้อนให้คนในชุมชนเห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชน เป็นแหล่งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

5.1 ทุกกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

การที่ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นหลัก หากทางรัฐบาล หรือ ศอ.บต. มีนโยบายการส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ไปในทิศทางอื่น จะเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ทำให้คนในชุมชนเบื่อกับการมีส่วนร่วม อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความล้มเหลวของโครงการได้ ในทางกลับกัน หากคนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ก็ย่อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัญหาในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพที่ยังไม่มั่นคงแน่นอน ขาดการรวมกลุ่มอาชีพ ขาดการสนับสนุนการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพ ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการศึกษา ของบุตร ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตครอบครัว เป็นต้น เมื่อมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้านจึงควรเน้นกิจกรรม โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพเป็นหลัก

5.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านรูปแบบเวทีประชาคมหมู่บ้านอย่างแท้จริง

เวทีประชาคมหมู่บ้าน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการดำเนินกิจกรรม โครงการ ถือเป็นพื้นที่แห่งการระดมความคิดเห็นอย่างเสรีภาพ แบบประชาธิปไตย ชาวบ้านจะใช้กระบวนการนี้พูดคุย ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดกิจกรรม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะขับเคลื่อนในชุมชน การจัดเวทีประชาคมจะต้องไม่มีการกำหนดธง หรือคำตอบของโครงการหรือกิจกรรมไว้ล่วงหน้า หรือเป็นการจัดฉากเพื่อกำหนดโครงการตามความต้องการของกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม หากเป็นเช่นนั้น การจัดกิจกรรม โครงการจะไม่เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ชาวบ้านถูกรวบงำทางความคิดจากบุคคลบางกลุ่ม วิธีการดังกล่าวอาจจะทำให้ความเข้มแข็งของชุมชนอ่อนแอลงได้ กิจกรรมโครงการอาจล้มเหลว หรือไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพราะชาวบ้านขาดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น กระบวนการเรียนรู้ก็ย่อมไม่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน

5.3 การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม

โครงการการขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการลงพื้นที่ ไม่ใช่เฉพาะช่วงการเริ่มต้น โครงการเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องมีการติดตามความก้าวหน้าของ กิจกรรม โครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดเครือข่ายชุมชนที่สามารถประสานขอความร่วมมือ โดยเฉพาะระหว่างชุมชนกับชุมชน ระหว่างชุมชนกับภาครัฐ หรือระหว่างชุมชนกับภาคเอกชน เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และทำให้ชุมชนมีพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดกิจกรรม โครงการอย่างยิ่ง